

Mõniste kool 260

Ükskõik, mis hääli löövad ajakellad,
on koolimälestused ikka hellad.

Tere tulemast mälestustemaale!

Tere tulemast Sina, kelle juustesse aastad on puistanud halli,
Sina, kes sa kannad oma õlgadel kogu praeguse keerulise aja raskust,
Sina, kes sa loodad, et tulevik on ilus.

Mõniste koolipere tervitab teid kõiki.

Kas mäletad veripunast vahtralatva, mis igal sügisel kaugele paistis?

Mäletan, hästi mäletan.

Kas mäletad värskelt värvitud koolimaja lõhna?

Mäletan. See oli 1. septembri hõng.

Vana ja alati uus.

Kas mäletad koolikaaslast, õpetajaid, koolitädisid?

Mäletan. Kõike mäletan.

Tule, kõnnime taas tuttavates kooliruumides, aias, spordiväljakul, männimetsas.

On inimesel õnneks vähe vaja,
üks sõbrapilk, soe naeratus, üks sõna hea
ja kauge koolikella kaja, mis kostab läbi
aja.

MÕNISTE KOOL LÄBI AEGADE

Mõniste kool on Võrumaa üks vanimaid kooli. On teada, et Mõnistes asutati mõisa-kool 1730. aastal. Kooli pidas ülal mõis ja lapsi õpetas mõisa poolt ametisse pandud koolmeister.

18. saj. II poolel oli Mõnistes 232 kooliealist last, kellest koolis õppis 70, teised olid koduõpetusel.

Hargla kihelkonna kiriku-raamatus on märgitud tubli õpetajana Henno Tanni.

19. saj. I poolel oli Mõniste piirkonnas 3 kooli: Lutsupalu, Ädeste ja Saru-Kallaste.

Praegune Mõniste kool on välja kasvanud 1898. a. Kuut-sile ehitatud koolist, mis kandis Peetri-Liisa kooli nime. Sajandivahetusel õppis selles koolis 115 õpilast. Neid õpetasid Jaan Kokk, Jaan Lepp ja Mihkel Rogenbaum.

Selle sajandi esimesed kaks aastakümnet olid sündmustest kirevad ja koolielust kadus järjepidevus.

1917. aastal sai koolijuhatajaks Eduard Ploomipuu, kes teenis Mõniste kooli juhatajana 1940. aastani ja õpetajana kuni surmani.

E. Ploomipuu rajas koostöös kohaliku vallavalitsusega eesti kooli. Kooli majanduslik baas paranes. 1926. a. ehitati koolihoone kahekorruseliseks, rajati nõuetekohane kooliaed. Opetuslik tase oli hea, kuna õpetajate kaadrit oli võimalik valida ja kõik olid erihariduga.

sega. Mõniste koolile andsid oma näo tolleaegsed õpetajad Hugo Hirjel, Linda Hirjel, Arnold Tiits, Arnold Tiru jt. Igati püüti laiendada laste silmaringi õppekäikude ja ekskursioonide kaudu.

Koolis oli tugev kodumajanduslik kallak, mille hingeiks oli õpetaja Linda Hirjel.

Aktiivselt osalesid õpetajad kohalikus seltsielus. Neil aastail ehitati Mõnistesse rahva jõududega rahvamaja.

1941.—1968. a. oli koolidirektoriks Hugo Hirjel, kes töötas koolis 40 aastat. Ta oli tubli majandusmees ja aktiivne seltsielu tegelane. Tema oli Mõnistes ka esimene kõrgharidusega õpetaja.

Neil aastail kujunes koolis kohalikest haritud noortest välja tugev õpetajate kollektiiv, kes aastakümneid on jaganud koolitarkust piirkonna lastele.

Kool oli tuntud ilusa kooliaia ja hoolitsetud ümbruse poolest. Tugevad muusika- ja laulutraditsioonid kujunesid välja tänu J. Konksi ning Lehte ja Alfons Visla tööle. Õpilaste sõna- ja näitekunst on pälvunud tunnustust eesti keele õpetajate Valve Tamre, Linda Hirjeli ja Linda Türgi järjepideva töö tulemusena.

Heal järjel oli koolis spordi- ja matkaalane tegevus, mida suunas oma ala suur entusiast õpetaja Harald Türk.

Emilie Tamm töötas Mõnis-

tes koolidirektorina aastail 1968—1981. Temal tuli ellu viia kõike seda, mida nõudis tolleaegne koolielu korraldus. Palju tehti ajakohasema õppebaasi loomiseks. Kapitaahtremont toimus koolihoones. Poistele ehitati ümber töökooda, mis sisustati nõuetekohaselt. Kuna majandi abi oli neil aastail võrdlemisi suur, muretseti palju kaasaegseid tehnilisi vahendeid.

Nimetamisväärtne oli õpetajate metoodiline töö, mis võimaldas koolis rakendada kabinetsüsteemi. Tulemusterikas oli koolis tegutsevate õpilasorganisatsioonide töö.

Lisaks eespool nimetatutele tuleb ära märkida Mõniste kauaaegseid õpetajaid Vello Sujevit, Koidula Sujevit, Kalju Haugi, Ilme Raagi, Milvi Trahvi, Leili Kõivupuud ja Juta Liirat.

Mõniste koolist on aastail 1920—1990 ellu läinud üle 1000 lõpetaja.

Paljud neist on pälvinnud tunnustust tubli töö eest. Rohkem kui pooled lõpetajatest on elama ja tööle jäänud Mõnistesse.

Praegune Mõniste koolipere püüab igati jätkata kooli traditsioone.

Alustasime kooli ajaloo teasistustamist. Oleme tänulikud kõigile, kes meid selles töös aitavad.

AILI PAEGLIS,
kooli direktor

KODUKÕIV

Mu kodutii om pikk ja sirgõ,
a ikkäv mitte kunagi.
Sääl kraavi veeren kuusõ

ku vahimehe alati.

Ku suurõ soodi manu

jõuva,

kos teretäman kõvvõr

kõiv,

siss timä all ma istu

kauva

ja kõnõla, kuis müüdü

paiv.

Küll ilman elada om kena

ku sul om sõbõr vaikne, truu.

A mullõ säändses sõbras saanu

om soodi veeren vana puu.

Ma kullõ lehti tasast

juttu

ja süa om hindal hea ja

hell.

Ei olõ koduminekuga ruttu

ka siss, ku palju näütäs

kell.

MAIRE TROSKA
(Männiste)

1975. a. lõpetaja

NUÜD JÄLLE KODUMÕTSA ROHÕTASÕ

Nüüd jälle kodumõtsa

rohõtasõ

ja lõokõnõ lask taivan

lauuviit.

Om ilusa mu kodu lähkün

kasõ ja

kena ojakõnõ veerüs jõkkõ

siist.

Ei olõ taivan täambä

pilveraasu,

päiv tublistõ ju lämmistänu

maad.

Vast varsti haingi

murumättan kasus

ja edimidsi sinililli saat.

Jah, kõnõldas, et muijal olla

kenämb,

nii palju teedäs kenni kotusid,

a ütski neist ei miildü mullõ

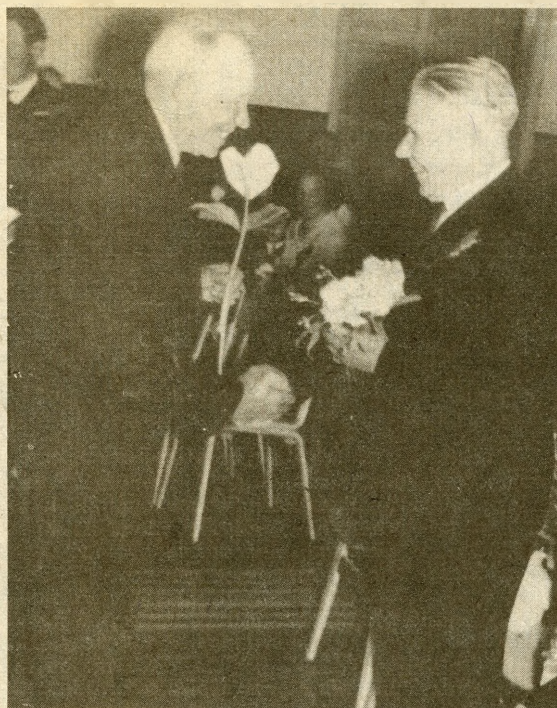
inämb

ku keväjene haljas kodumõts.

KAIE KIRSIMÄE

(Nõlvak)

1973. a. lõpetaja

Q. Fotomälestus 1968. aastast. Teenitud vanaduspuhkusele siirdub kauaaegne koolidirektor HUGO HIRJEL. Teda õnnitleb Saru kooli direktor JULIUS KOKK.

INIMESTEST MÕELDES

On inimesi, kes on nagu karge allikavesi,
kus haldjas varasel hommikul silmi pesi.

On inimesi, kes on kirkad ja helged nagu päike,
nii puhtad ja siirad nagu laps väike.

On inimesi, kellest kiirgab sooja

nagu suvepäevast, kui päike ei ole läinud veel looja.

On inimesi, keda alati sallid,

ei tea isegi, miks on nad nii kallid.

On inimesi, keda me ei vihka, kuid kunagi näha ei ihka.

On inimesi, kes ei suuda midagi anda,

ei ennast ega teisi õnnemaale kanda.

Neil vist polegi oma unistuste randa.

On inimesi, kes lähedaseks saanud tööga,

kel tundmatu on sõna omakasu,

kes iga abistava sammu eest ei oota tasu.

Koos sellistega mõistad õiget elu hinda,

neist alatiseks ilus mälestus jääb rinda.

LINDA TÜRK,

kirjandusõpetaja